

UZBEKISTON
RESPUBLIKASI
MILLIY KITOS PALATASI

INV. №

Vatan yagonadir,
Vatan bittadir! ★

2009-yil
15-iyun
N:24
66721

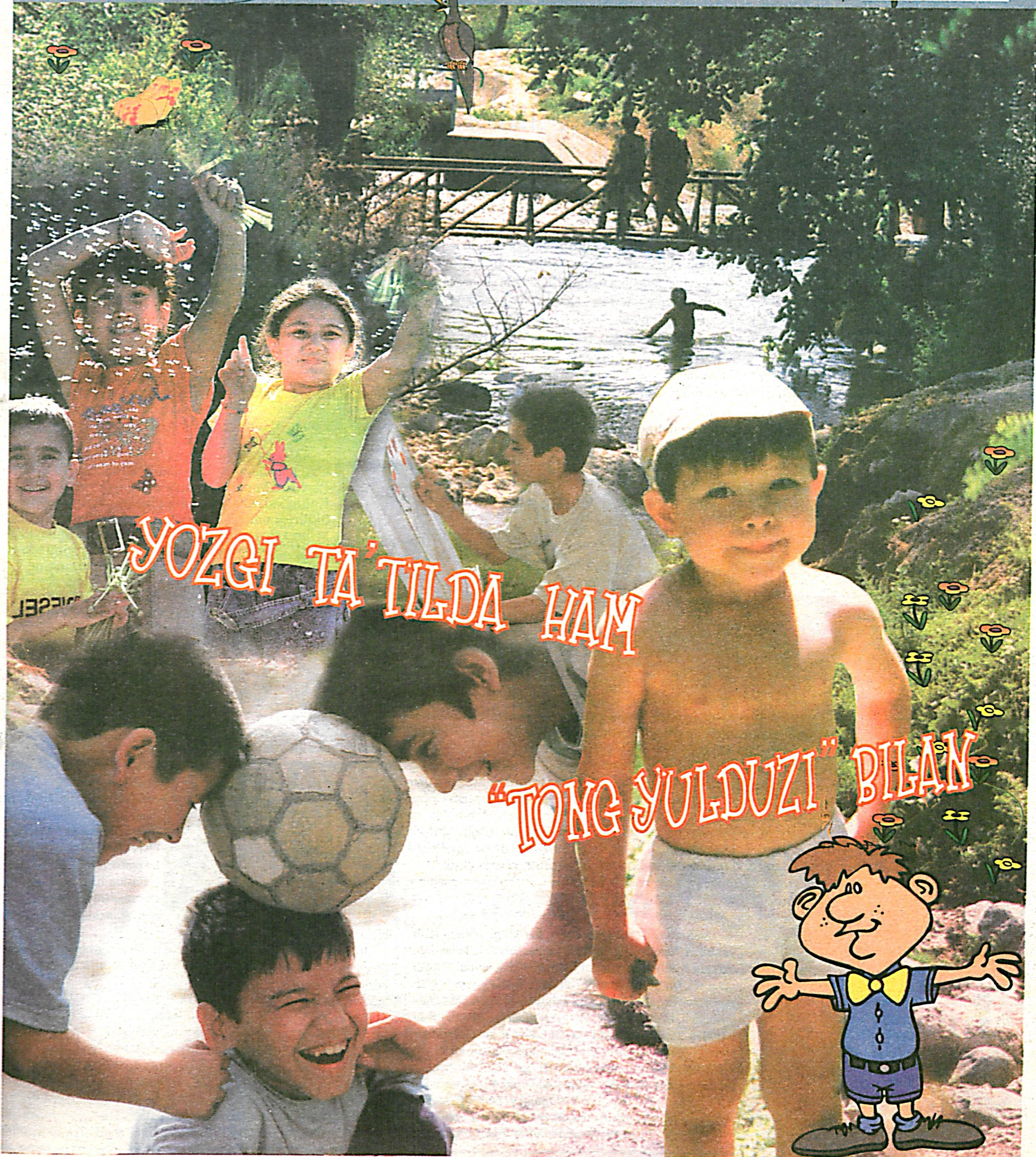
TONG

YULDUZI

Gazeta 1929-yil 1-avgustdan chiqa boshlagan

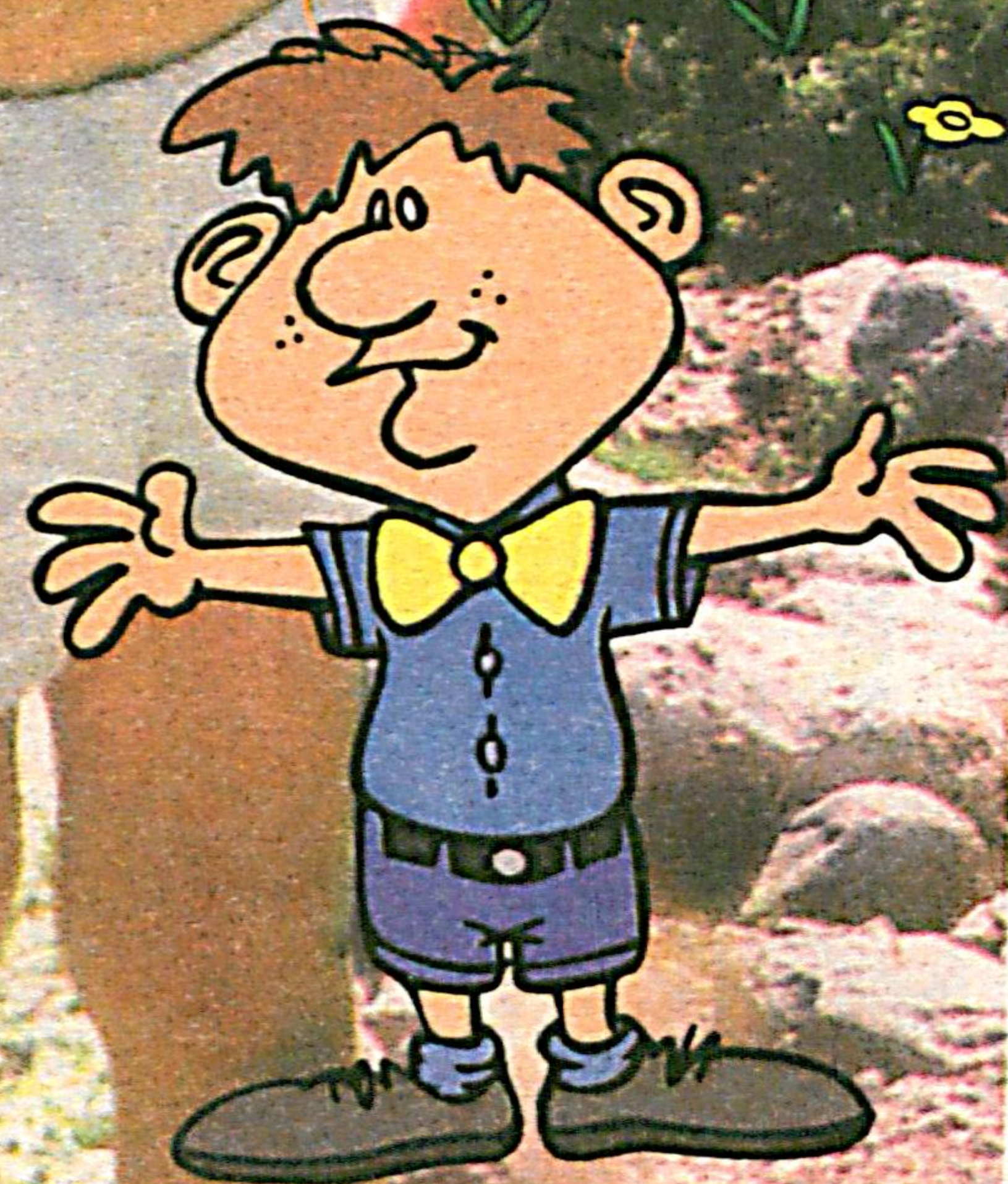
O'zbekiston Respublikasi bolalar va o'smirlar gazetasi

ISSN - 2010-6092

YOZGI TA'TILDA HAM

"TONG YULDUZI" BILAN

TA'TILDAGI ISHTIYOQ

Yozgi ta'tilda ham maktabdagi to'garaklar ish olib borishini bilasiz-a? Siz ham ulardan biriga a'zodirsiz?! Bizning Shayxontohur tumanidagi 132-maktabimizda ham «Ilhom» nomli to'garak bor. Uning a'zolari, ya'ni ijodkor o'quvchilar yaqinda Toshkent Davlat Jahon tillari universitetining xalqaro jurnalistika fakultetida mehmon bo'lishdi. Axir ular qanday qilib jumalist bo'lish mumkinligiga juda qiziqishar edida! Bu haqda esa o'quvchilarga fakultet dekani Akbar aka Nurmatov so'zlab berdilar. Bu yil ushbu fakultetning tashkil etilganiga o'n yil bo'libdi. Ushbu maskanda chet tillari ham chuqur o'rgatilishi ma'lum. Axir jurnalistning til bilgani yaxshi-da! Iqtidorli talabalar esa davlat grantlari asosida o'qishni xorijda davom ettirishar ekan. Bu yerda o'qish mazza! Kichik telestudiya, nashriyot va fotostudiyalar tashkil qilingan. Bularni ko'rib, «Ilhom» to'garagi a'zolarining ana shunday oliy o'quv yurtlariga kirish ishtiyoqlari yanada oshdi.

Lola HIDOYATOVA,
to'garak rahbari

BILASIZMI?

Agar Quyoshni basketbol to'pi deb tasavvur qilsak, Yer uning oldida no'xat donasidek keladi.

Sayyoramiz og'irligi taxminan 6 sekstillion tonnani tashkil qiladi. Bu degani, 6 raqamidan so'ng 21 ta nol joy oladi.

Yer yuzidagi eng sho'r dengiz Isroildagi O'lik dengizdir.

Yer Quyosh atrofini bir yilda aylanib chiqadi. Bu masofa 958 million kilometr teng.

Kitob ma'naviyat chirog'i, mutolaa esa insonning ma'naviy dunyosini boyitadi. Kitobxonlik insonga ruhiy oziq beradigan omildir.

Respublika bolalar kutubxonasida o'tkazilgan «Kitoblar ezgulikka yetaklar» mavzusidagi ijtimoiy-siyosiy tadbirda

T o s h k e n t shahridagi kasb-hunar ta'lim boshqarmasiga qarashli kollej va l i t s e y o'quvchilari ishtirok etishdi.

Respublika Ma'naviyat targ'ibot

NURXONAGA NUR YOG'ILDI

markazining ijtimoiy-siyosiy targ'ibot bo'limi boshlig'i Halima Jumaniyozova «Kitoblar ezgulikka yetaklar», O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi bolalar va o'smirlar adabiyoti Kengashi raisi Tursunboy Adashboyev «Kitoblar – ma'naviy hamroh» mavzusida bolalarga tushuncha berishdi. «Tong yulduzi» gazetasi bo'lim muharriri bolalar va o'smirlar matbuotining odob-axloq, tarbiyadagi ahamiyati borasida, ma'naviyat targ'ibot markazi Toshkent shahar bo'limi rahbari Ibrohim Abdug'aniyev «Kutubxona – ma'naviyat o'chog'i», Respublika bolalar kutubxonasi xizmat ko'rsatish bo'limi boshlig'i Muhabbat Hayitboyeva «Bugungi kun bolalar adabiyotining tarbiyaviy ahamiyati» mavzularida fikr almashdilar. Tadbir so'ngida kitobxon o'quvchilar ijodkorlarga o'zlarini qiziqtirgan savollar bilan murojaat qilishdi. She'rlardan namunalar o'qishdi. Respublika bolalar kutubxonasida tashkil etilgan ushbu tadbir bolalarda go'yo nurxonaga nur yog'ilgandek taassurot qoldirdi.

Axtamqul KARIM

Men ham dunyoda tirik jonman, degan odam kitob o'qisin.

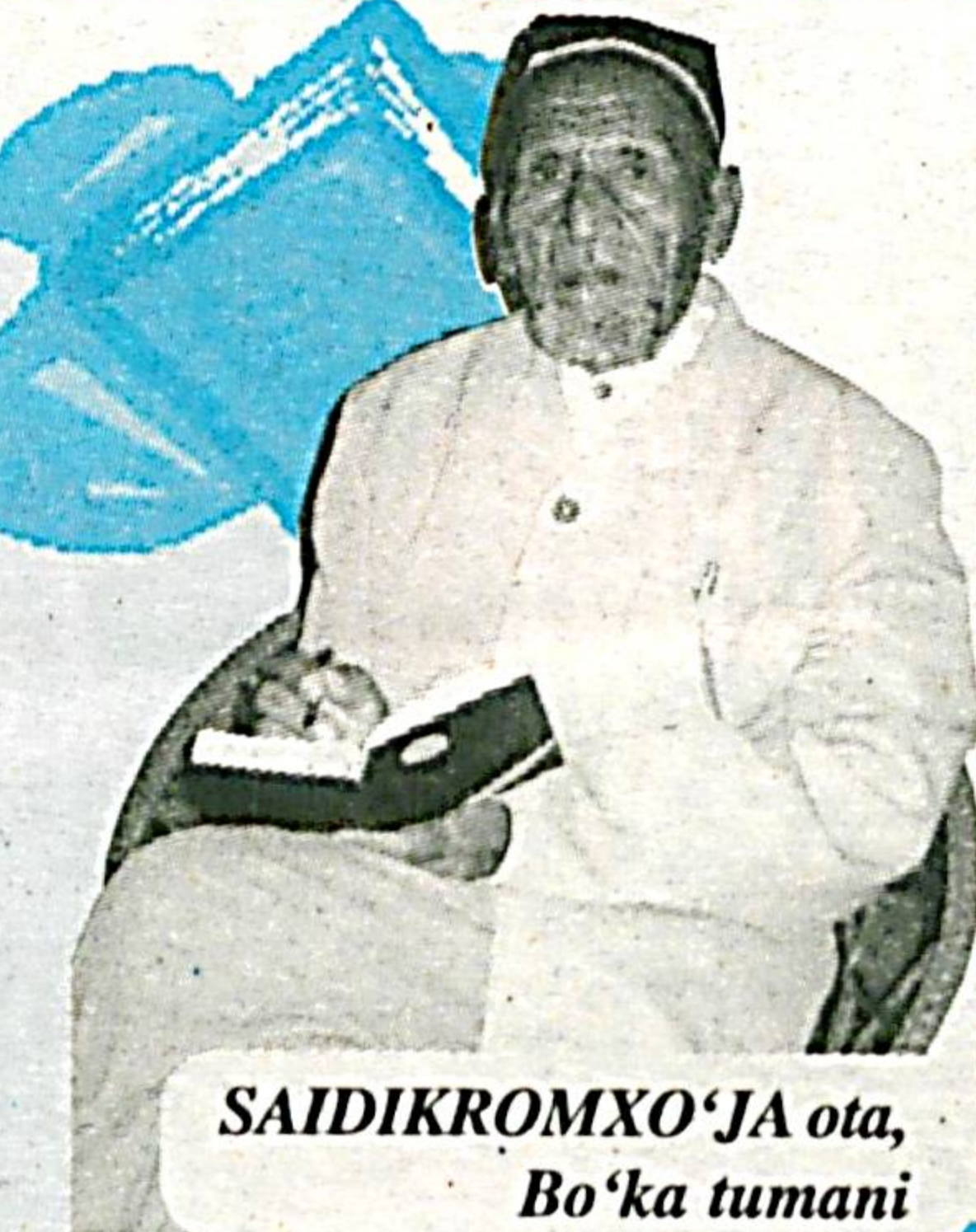
Kitob o'qigan odamni dunyoqarashi o'zgaradi, ko'zi ochiladi.

Lekin kitobni ham bilib o'qish kerak.

Kitob shunday bo'lishi kerakki, yumuq qalblarni, yumuq ko'zlarni ochadigan bo'lsin.

Kitob o'qigan odam bironing qadrini bilsin.

Har bir aytgan so'zini fahmiga yetib, gapiradigan bo'lsin.

SAIDIKROMXO'JA ota,
Bo'ka tumani

Qo'lga olsang kitobni, ko'ngillar yorishib ketardi.

Kitob o'qib uqqan odamning qalbida oftob nuri bo'ladi.

YONAR GUL

(Rivoyat)

Ibn Sino cho'lma-cho'l kezib, har xil gilyohlarni terib yurarkan. Kunlarning birida u kechasi cho'lda ketayotib, uzoqda lovillab turgan shu'laga ko'zi tushibdi. Borib qarasaki, bir gilyoh ekan. Yosh tabib o'sha gilyoh o'sgan joyga chayla quribdi va kecha-kunduz o'sha gilyohni kuzata boshlabdi. U sezibdiki, bu gilyoh ming dardga davo bo'lishi mumkin. Tabib undan dori tayyorlabdi va malhamni idishga solibdi. Qo'qqisidan uchib kelgan qushcha dorini to'kib yuboribdi. Suyuqlik archa daraxti tagiga to'kilibdi. Shundan beri archa daraxti qishin-yozin yashil rangda turarkan.

Iqboloy OLIMJON qizi,
Samarqand viloyati, Qo'shrabot tumanidagi
81-maktabning 4-sinf o'quvchisi

FAN XAYOLDAN O'ZADIMI?!

Falak ilmining buyuklaridan biri, ulug' ajdodimiz Ulug'bek Mirzo ilmga bo'lgan qiziqishi tufayli olis yulduzlarga narvon qo'ydi va bugungi kunda butun dunyo uni davlat arbobi, buyuk falakshunos olim sifatida e'tirof etadi, e'zozlaydi.

Ko'rinib turibdiki, aziz bolalar, ulug' ajdodimiz fan tufayli xayoldan o'zgan edi.

Rivoyat:

Ikki o'rtoq bor edi. Ular birga maktabda o'qib, birga ulg'ayishdi. Birining nomi – Bahodir, ikkinchisniki Toshog'ir bo'lib, ular nomlariga yarasha o'smirlar edi. Bahodir maktabga o'z vaqtida kelar, ustozining hamma aytgan gaplarini bajon-u dil bajarardi, Toshog'ir esa uning teskarisi edi.

– Do'stim, nega o'qimaysan? – deya kuyinardi Bahodir.

Toshog'ir unga parvo qilmasdi.

Oradan yillar o'tdi. Bahodir katta olim bo'lib yetishib, shoh nazariga tushdi va saroyga ishga olindi. Bir kuni Bahodir kitob olish uchun bozorga tushganda, arava tortib yurgan o'rtoq'ini ko'rib, unga juda achindi. Uning yuzlari qorayib, cho'pdek ozib ketgan edi. Bahodir uning qo'lidan tutganda, u yalt etib qaradi va: «Do'stim, men xato qilgan ekanman!» deb boshini egdi.

«Kim nima eksa, shuni o'radi». Toshog'ir ham oltin yoshligini ilm nurlari bilan charog'on etganda, bunday achinarli ahvolga tushmasdi.

Bir paytlar ajoyib bir udum bor edi, ya'ni biror davraga kitobga mehr qo'ygan kishi kirib qolsa: «Bu kishi falon kitobni o'qigan inson», deya unga izzatikrom ko'rsatilardi. Bu udum, ehtimol, qayerdadir hamon o'z mavqaida sobitdir. Bunga e'tibor qaratib, ko'p kitob o'qiganlarni qadrlay boshlasak, har jihatdan muvaffaqiyatlarni qo'lga kiritishimiz tayin. Gazetamizning o'tgan sonida 80 ta kitob o'qigan Parvina Omonova haqida ma'lumot berib o'tdik. Keling, sizlarning nomingizdan unga tashakkur bildirib, uning ertaga yurtga, elga katta foyda keltiruvchi insonlardan biri bo'lishini tilab qolaylik.

Har yaxshi narsani o'zimizdan boshlaganimiz ma'qul emasmi?!

Bu gaplarga nima deysiz? «Fan xayoldan o'zadimi?» mavzuidagi insholaringizni kutamiz. O'z haqingizda qisqacha ma'lumot va konvertga bir dona rasmingizni solib yuborishni unutmang.

SHAHNOZA tayyorladi

TOSHKENT – 2200

GO'ZALLIKKA OSHNOSAN, TOSHKENT!

Azal-azaldan Toshkent – Sharqning darvozasi, deb nom olgani bejiz emas. Bu mehmondo'st shahar qadim-qadimdan nafaqat Markaziy Osiyoda, balki dunyodagi ko'pgina mamlakatlari xalqlari o'rtasida ham o'zining ilm-fan, madaniyat, islom dini va yuksak axloqiy qadriyatlarini

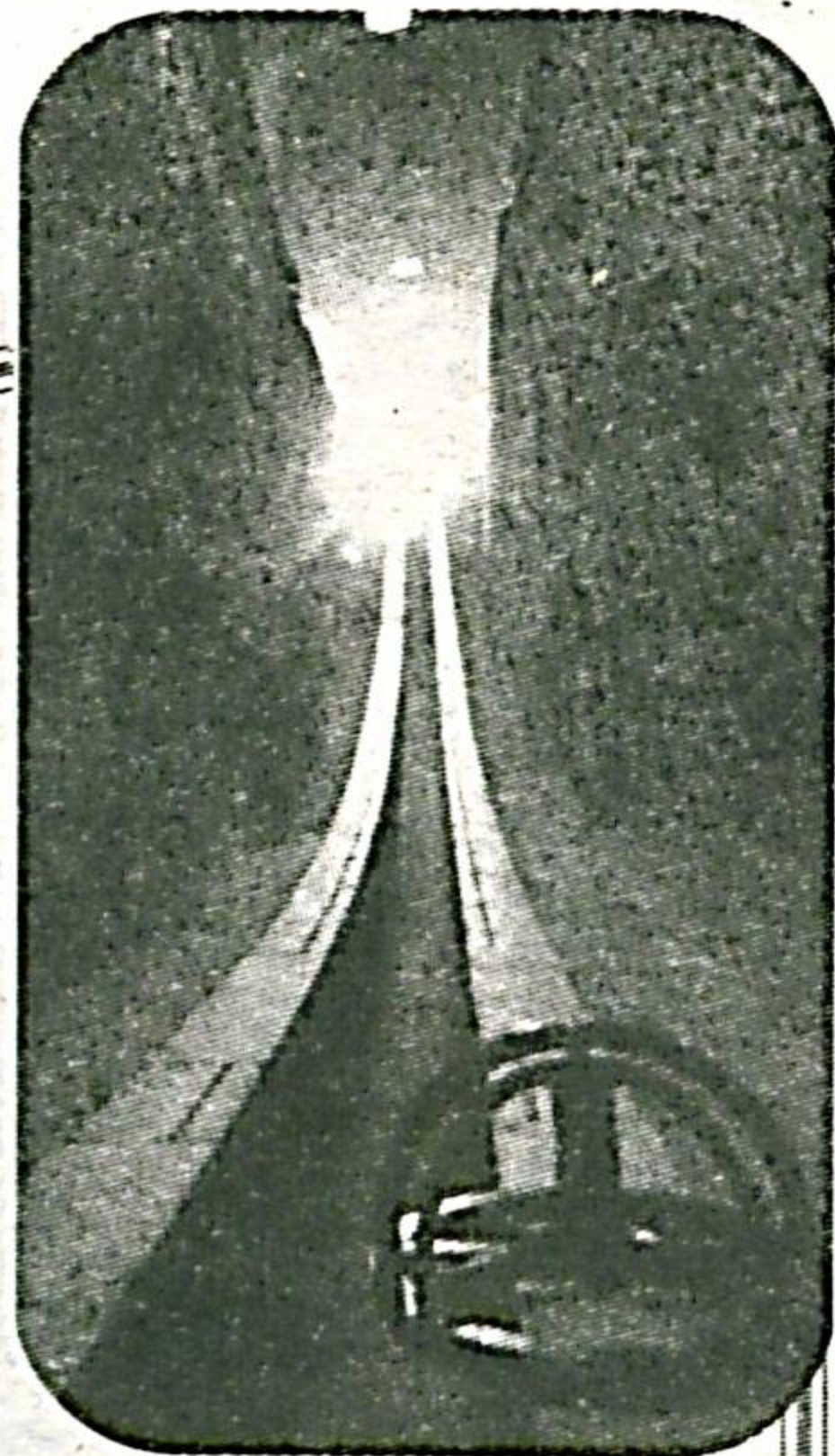
bilan tanilib kelgan.

Bugungi kunda mustaqil O'zbekistonimizning poytaxti sifatida dunyoga mashhur bo'lgan Toshkent o'zining 2200 yillik to'yiga qizg'in hozirlik ko'rmoqda.

Shoir aytganidek:

«Toshkentim, sen yagona shahrimsan, diyorimsan,
O'zgalarga afsona, mening gul bahorimsan!»

Shaharning o'tmishiga nazar solmoqchi bo'lsangiz, Toshkentning qadimiy nomi «Choch» bo'lganligi, arab qo'shinlari 713-yilda bu hududni zabt etgach, arab alifbosida «ch» harfi bo'lmaganligi sababli, u «Shosh» bo'lib qolganligi tarixiy manbalarda qayd etilgan. Keyinchalik o'rta asrlarda u «Shoshkent», «Madinat ash-Shosh», «Binkat» deb ham yuritilgan. Toshkent nomi esa dastavval mashhur

Bir kuni kitoblar mamlakatidagi bir qancha ertag-u sarguzasht asarlar sayohatga chiqishibdi. Ular Toshkent viloyati, Zangiota tumanida o'tkazilayotgan kitobxonlik bayramiga yo'l olishgan ekan. Bu tumanda yaqindagina yangi 34-maktab binosi qad rostlagan bo'lib, bayram shu maskanda tashkillashtirilbdi...

Bir payt kitoblar maktab peshtoqiga

kitoblar sovg'a qilishdi.

Ushbu tumanning Xalq ta'limi bo'limi mudiri Abdulla aka Rahmatillayevning aytishicha, o'quvchilar o'rtasida «Yilning eng faol kitobxon», «Kim ko'p kitob o'qigan?» kabi ko'rik-tanlovlar ham o'tkazilayotgan ekan. Tumanda o'quvchilar uchun naq beshta axborot-resurs markazi ham ochilgan. Zangiotalik bolalarning bu sa'y-harakatlarning qadriga yetishayotgani ayni muddao. Shu sabab ularning tumanlari «Kitobxon tuman» degan nom olgan.

Donolarning aytishlaricha, hech kim sizga kitobchalik do'st bo'la olmaydi. U so'zini hech qachon qaytarib olmaydigan mehri va o'ta qattiqqo'l ustoz hamdir. Endi

(Ertak-reportaj)

SAYOHATGA CHIQQAN ASARLAR

qarashsa, «Ilm kaliti – kitob» deb yozib qo'yilgan ekan. Ular bu tadbirning shunday nomlanganidan juda xursand bo'lishibdi. «O'zbekiston», «Sharq» va «G'afur G'ulom» nashriyotlaridan ularning bir qancha do'stlari tashrif buyurishgan bo'lib, kitoblar ko'rgazmasi ham uyushtirilbdi. Shu maktabning 4-sinf o'quvchisi Umida ismli qiz ham bu kitoblardan sotib olibdi. U kitob o'qishni juda yaxshi ko'rar ekan-da! So'ng, bayram boshlanib, haligi kitoblar haqida turli fikrlar aytilibdi. Tadbirda O'zbekiston xalq yozuvchisi Xudoyberdi To'xtaboyev va bir qator darsliklarning mualliflari so'zga chiqishibdi. Ma'lum bo'lishicha, sevimli yozuvchimizning «Quyonglar saltanatining shahanshoi» nomli yangi sarguzasht romani yaqin kunlarda bosilar ekan. Respublika bolalar kutubxonasidan kelgan mehmonlar tuman bolalariga yuzdan ortiq

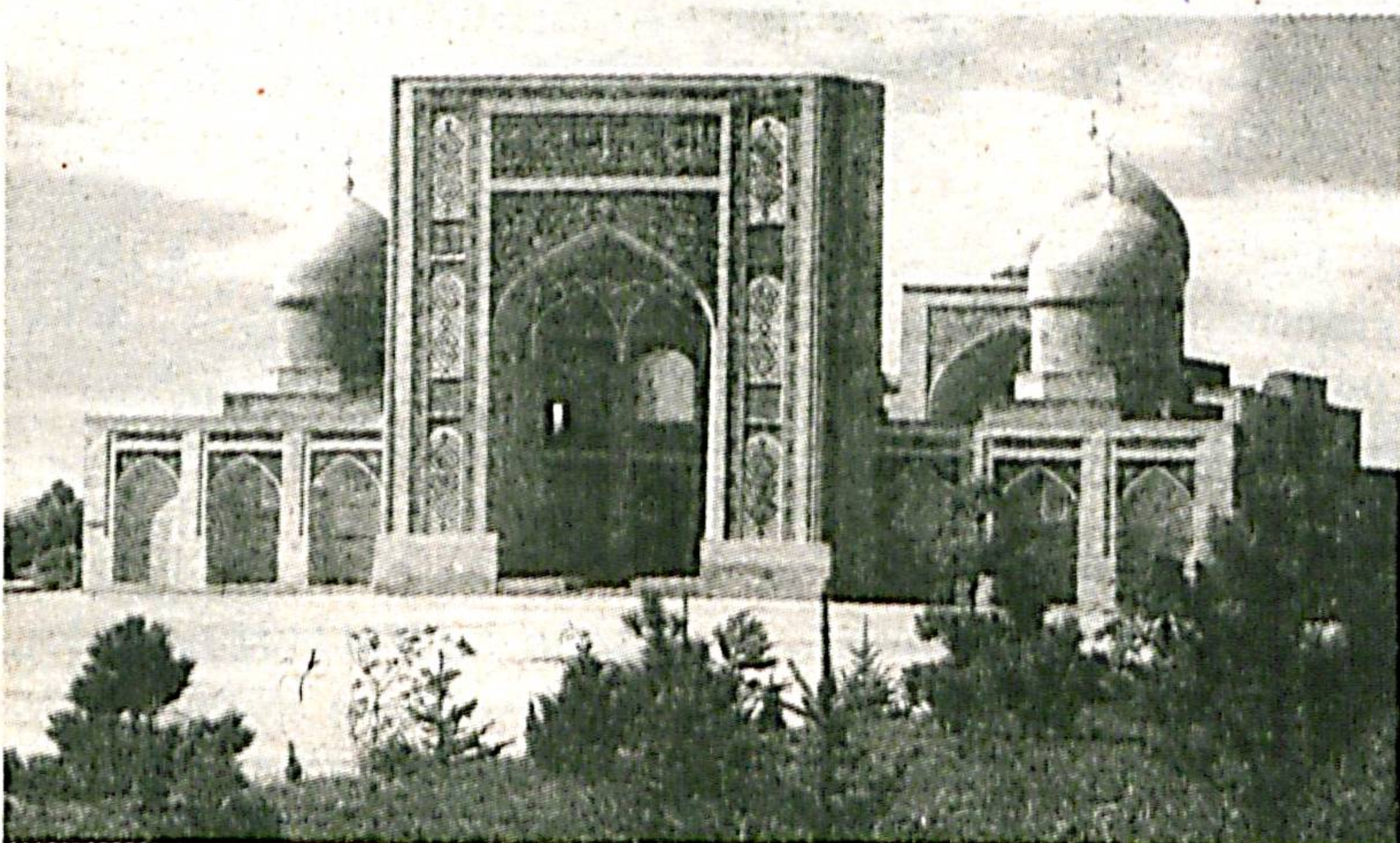

aying-chi, siz ular bilan do'stlashganmisiz? Sizing maktab-u tumaningizda ham bu buyuk mo'jizaga katta e'tibor beriladimi? Biz sizga ertak tariqasida so'zlab bergan tadbirimizdan xulosa chiqarishingizni juda-juda istaymiz. Shoyad, shahrimizdagi barcha tumanlar kitobxon tumanga aylansa!

Sayyora JO'RAYEVA

allomalarimiz Abu Rayhon Beruniy hamda Mahmud Qoshg'ariylarning asarlarida tilga olingan.

Toshkentning rivojlanishi va tanilishi XIV asrning ikkinchi yarmidan XV asrning 80-yillarigacha qizg'in davom etadi. Bu davrda uning hududi Amir Temur va temuriylar davlati tarkibida bo'ladi. Bu ko'tarilish keyin ham davom etib, shahar hududi obodonlashib, Turkistonning hunarmandchiligi, savdo-sotiq va madaniy darajasi taraqqiy etgan markazlardan biriga aylanadi. O'sha davrlarda Shayx

Xovanda Tohur maqbarasi, mashhur Ko'kaldosh, Barouxon madrasalari barpo etildi.

O'n sakkizinchi asr o'rtalarida Toshkentning ijtimoiy-siyosiy mavqei yuksalishib, qo'shni davlatlarning ham diqqat-e'tiborini torta boshladi. O'sha paytlarda shahar to'rt qismdan iborat bo'lgan, Shayxontohur, Sebzor (Qaffol Shoshiy), Ko'kcha (Shayx Zayniddin), Beshyog'och (Zangiota) dahalariga bo'lingan. Hatto bu dahalarning har birini alohida hokim boshqargan. Shahar 14 kilometrlik devor bilan o'ralgan bo'lib, uning 12 ta darvozasi bo'lgan.

Bu haqda yurtboshimiz o'zlarining «Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch» asarida alohida ta'kidlaganlaridek: «Ajdodlarimiz o'zlari yashaydigan mahalla, shahar va qishloqlar, bog'-xiyobonlarga nom tanlashga juda katta e'tibor bergan. Misol uchun: Toshkentning o'n ikki darvozasiga berilgan chuqur ma'noli, go'zal nomlarni olaylik: Samarqand, Beshyog'och, Ko'kcha, Chig'atoy, Sag'bon, Labzak, Taxtapul, Qorasaroy, Kamolon, Qo'yamas, Qo'qon, Qashqar darvozasi degan nomlar o'zining aniq tarixiy-jug'rofiy ma'nosi bilan ajralib turadi».

Istiqlolga erishganimizdan so'ng, poytaxt

Toshkentning qiyofasi tubdan o'zgardi. Mustaqillik maydoni, undagi ezgulik arkasi, «Baxtiyor ona» monumenti, Amir Temur haykali va xiyoboni.

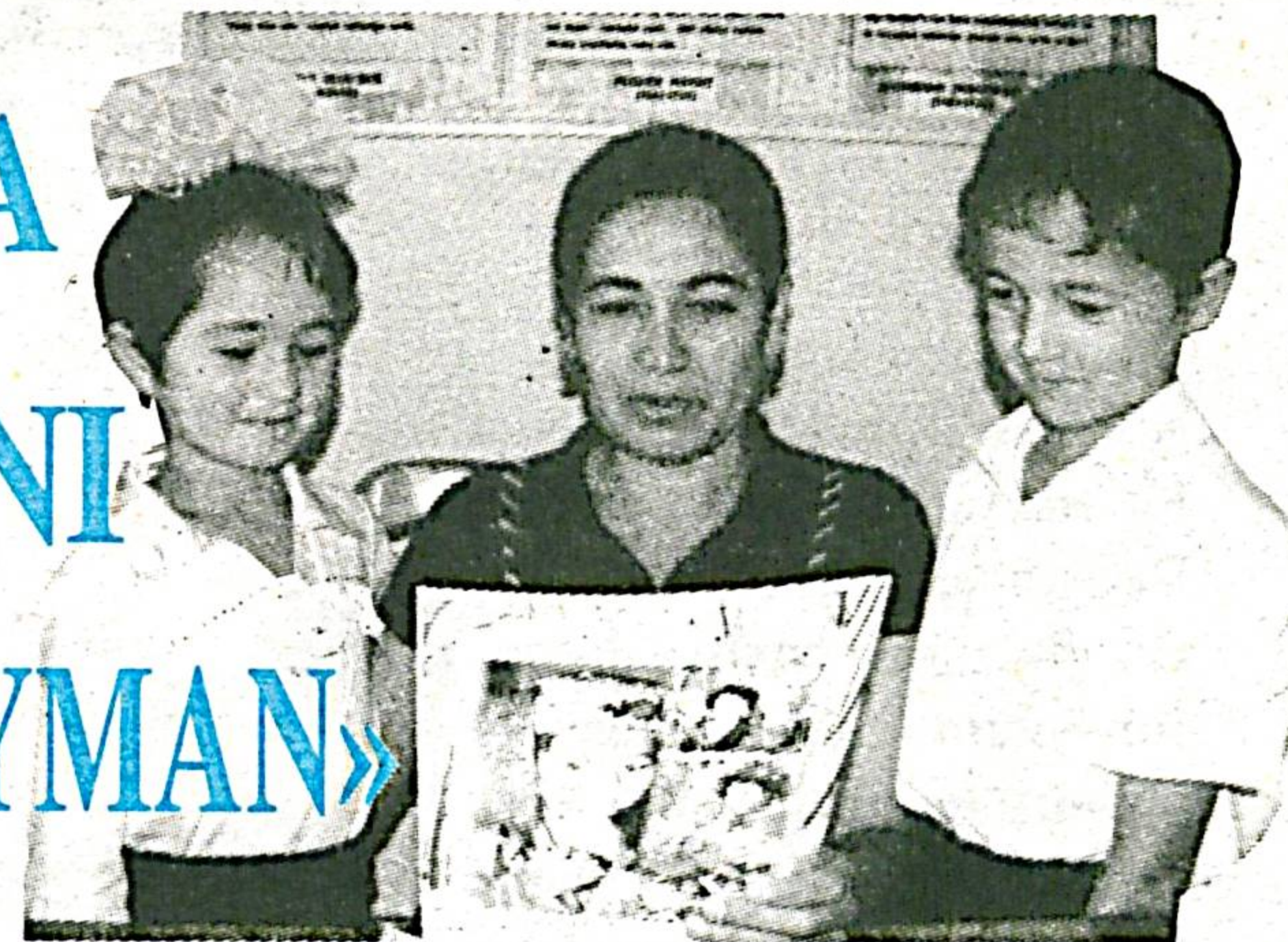
Endilikda «Biznes markazi» deb nom olgan bir-biridan go'zal, baland-baland zamonaviy bino, litsey va kollejlilar, maktablar, oliy o'quv yurtlari, kichik aylanma yo'llar va ulardagi ko'priklar, sport inshootlari, madaniyat saroylari, bozorlar... ularni sanab adog'iga yetolmaysiz.

Toshkentimizning Islom madaniyati markazi, deb nom olinishining ham ramziy ma'nosi bor. Xastimom majmuasi, bu yerdagi kutubxonada VII asrda bitilgan Qur'oni Karimning noyob nusxasi saqlanmoqda. Kiyik terisiga yozilgan va muqaddas qo'lyozmani Sohibqiron Amir Temur Samarqandga olib kelgan.

«YUNESKO» tomonidan bu yil Toshkentimizning muborak 2200 yilligi dunyo miqyosida keng nishonlanadi. Parijda, «YUNESKO» qarorgohida ilk tantanalar bo'lib o'tdi. Biz ham poytaxt shahrimizning o'z to'yini yanada shukuhli, go'zal va shodiyonali o'tishi uchun imkon boricha o'z hissamizni qo'shamiz.

Marhabo USMONOVA,
Toshkent Bank hisob kredit
kolleji o'qituvchisi

«TA'TILGA CHIQQISHNI XOHLAMAYMAN»

Xolbek va Iroda aka-singil. Bu yil Xolbek Surxondaryo viloyati, Termiz shahridagi 13-umumta'lim maktabining 3-sinfini, Iroda esa 1-sinfini tugatgan bo'lsalar-da, negadir yozgi ta'til boshlangani ularni quvontira olmadi. So'nggi qo'ng'iroq tugashi bilan aka-singil ustozlari Dilbar opaning oldilariga yugurdilar. Yaxshiyamki, Dilbar opa o'z xonalarida ekanlar. Iroda va Xolbek ustozlari bilan ko'rishib, gapni nimadan boshlashni bilmay turib qoldilar. Shunda Dilbar opa Xolbekka qarab:

– Xo'sh, o'rtoq Xursandov, yozgi ta'tilda nimalar qilmoqchisiz? – deya hazil aralash savol berdilar.

– O'zingiz aytganingizday, ko'p kitob o'qimoqchiman. Ota-onamga yordamlashmoqchiman... Yana sizni ko'rgani tez-tez oldingizga, maktabga kelmoqchimiz...

– Siz-chi, o'rtoq Xursandova, ta'tilda nimalarni rejalashtirdingiz? – bu safar Dilbar opa Irodaga murojaat qildi.

Iroda biroz norozi ohangda:

– Ta'tilga chiqsam, sizni har kuni ko'ra olayman, – deb ustozini quchoqlab oldi.

Dilbar opa 10 yildan buyon shu maktabda ishlab kelayotgan bo'lsa-da, Irodaning gaplarini eshitib, hayajonlanib ketdi. Negaki, Iroda maktabga chiqqanida, erkagina qizaloq edi. Ko'pincha o'qish va yozish o'miga, onamni sog'indim, deb ko'z yosh ham qilib olardi. Uning ko'nglini topish Dilbar opa uchun ancha qiyin bo'lgandi. Hozir esa Irodaning so'zlaridan ustoz qalbida o'quvchilariga nisbatan mehri yanada jo'shib ketdi. Chunki ustozning bir yillik mehnati o'z samarasi bergan edi.

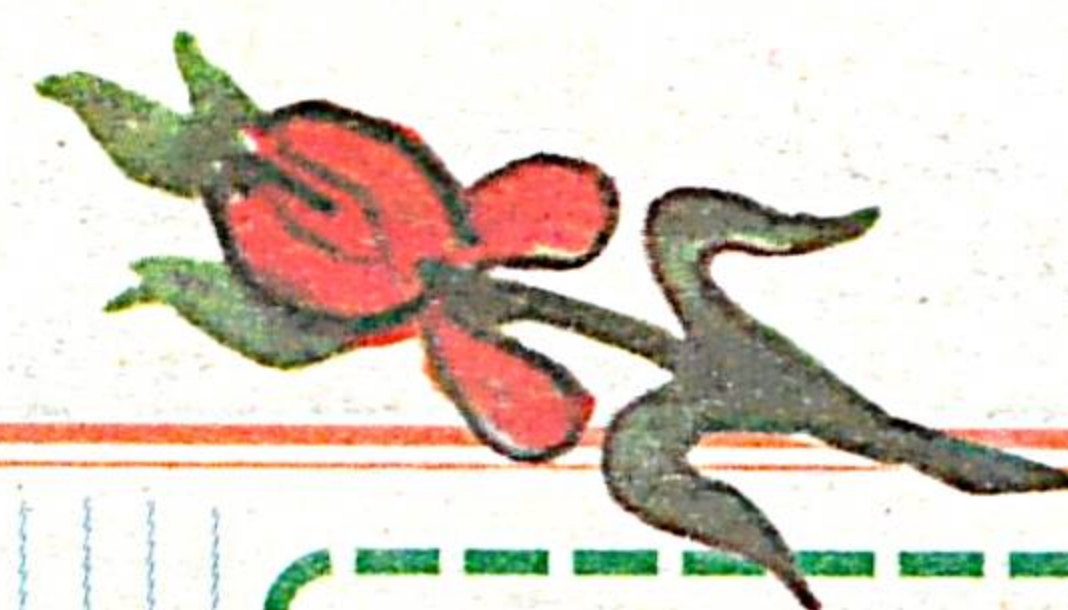
Dilbar opaning aytishicha, o'qituvchi, avval, bolajon bo'lishi kerak. O'quvchiga yaxshi munosabatda hamda e'tiborli bo'lib, poydevorni mustahkamlashi lozim. Qattiqqo'llik ham me'yorida bo'lib, bolani juda erkatalib qo'yamaslik darkor. Shundan bo'lsa kerak, yuqoridagi shiorlarga amal qilib kelayotgan Xalq ta'limi a'lochisi Dilbar opa Suvonovanning kelgusida o'quvchilaridan umidlari katta. Shogirdlarning yutuqlarini ko'rib yashash ustozning yuksak orzusiga aylangan.

Gulyuz ORIFJONOVA

Q
R
O
M
G
O
H
D
A

KO'RISHGUNCHAI

BUVIJON

Olam sizning kulgungizdan,
Nurga to'lib ketar, buvijon.
Siz erursiz bizlarga lutfan,
Dunyodagi eng aziz inson.
Biz farzandlar baxtiga doim,
Buvijonim, omon bo'lingiz.
Uyimizning to'ri sizniki,
Duolardan tushmas qo'lingiz.
Siz borsizki, shodon o'tadi,
Bolalikning beg'ubor fasli.
Buvijonlar ezgu duosi,
Yurt tinchligin asraydi asli.

Maftuna BOTIROVA,
Toshkent viloyati, Chirchiq shahri

ILTIVO

Nokaslar niyati ustun bo'lsa-da,
Eng yovuz dushmanim do'stim bo'lsa-da,
Tashvishlar ustimda po'stin bo'lsa-da,
Shifosiz dardingdan saqlagin o'zing.

Do'st-u dushman meni birday bilishar,
Ba'zilar qalbimni tig'siz tilishar.
Kimlardir ustimdan oshkor kulishar,
Shifosiz dardingdan saqlagin o'zing.

Yuz yil o'tganda ham dushman g'animdir,
Hayotning har kuni saboq, ta'limdir.
Do'st kim-u, dushman kim, bari ma'lumdur,
Shifosiz dardingdan saqlagin o'zing.

Kimningdir qayg'usi, kimningdir baxti,
Kimlarning mehnati, kimlarning ahdi.
Barcha dilning bordir orzusi, taxti
Shifosiz dardingdan saqlagin o'zing.

GAZETA ILHOM BERDI

Men ham «Tong yulduzi» ning
ashaddiy muxlis-
laridanman. Uning
sahifalaridagi maqo-
la va xabarlarini,
ayniqsa, she'rlarni katta
qiziqish bilan o'qiyman.
Ulardan ilhomlanib, o'zim
ham she'rlar qoralayman.

Yaqinda hayotimda quvonchli voqea sodir bo'ldi:
«Vatanjonim» nomli she'rim kuyga solinib, maktabimiz
madhiyasi sifatida yangradi.

Ana shu she'rimni respublikadagi tengdoshlarim
e'tiboriga ham havola qilmoqchiman:

O'GIT

O'tajonim shifokor,
Dardlarga darmon bo'lar.
Onam esa maktabda
Finimdz bilim berar...

- Yaxshilik qil hammaga, -
Deftar ulat hamisha.
Astrayman o'g'itlarin
Qabbimda gillar osha...

TABIAT

Tabiatning ko'rki, fayzi -
Daraxtlarni suyaman.
Kichikgina bog'im aro,
Qarayman, suv quyaman.
Ular katta bo'lsalar,
Yam-yashil bog' bo'ladi.
Chug'urlashib qushlarning
Mendan ko'ngli to'ladi.

Fozila QUDRATULLAYEVA,
Toshkent shahri, Uchtepa
tumanidagi 193-maktabning
5-sinf o'quvchisi

YURTIM

Shodon o'ynab kulaman,
Dildan suhbat quraman.
Qo'shiq aytib turaman,
Vatan, sening bag'ringda,
Gullagan quchog'ingda.

Bog'lardagi mevalaring,
Osmono'par binolaring.
Ko'zga surtay turpoqlaring,
Vatan, sening bag'ringda,
Yashnagan quchog'ingda.

Unib-o'sdim quchog'ingda,
Nurga to'lgan gulbog'ingda.
Mehrim oqar bulog'ingga,
Vatan, sening bag'ringda,
Yashnagan quchog'ingda.

Laylo TO'YCHIYEVA,
Qashqadaryo viloyati,
Yakkabog' tumanidagi
37-maktabning 8-sinf
o'quvchisi

VATANJONIM

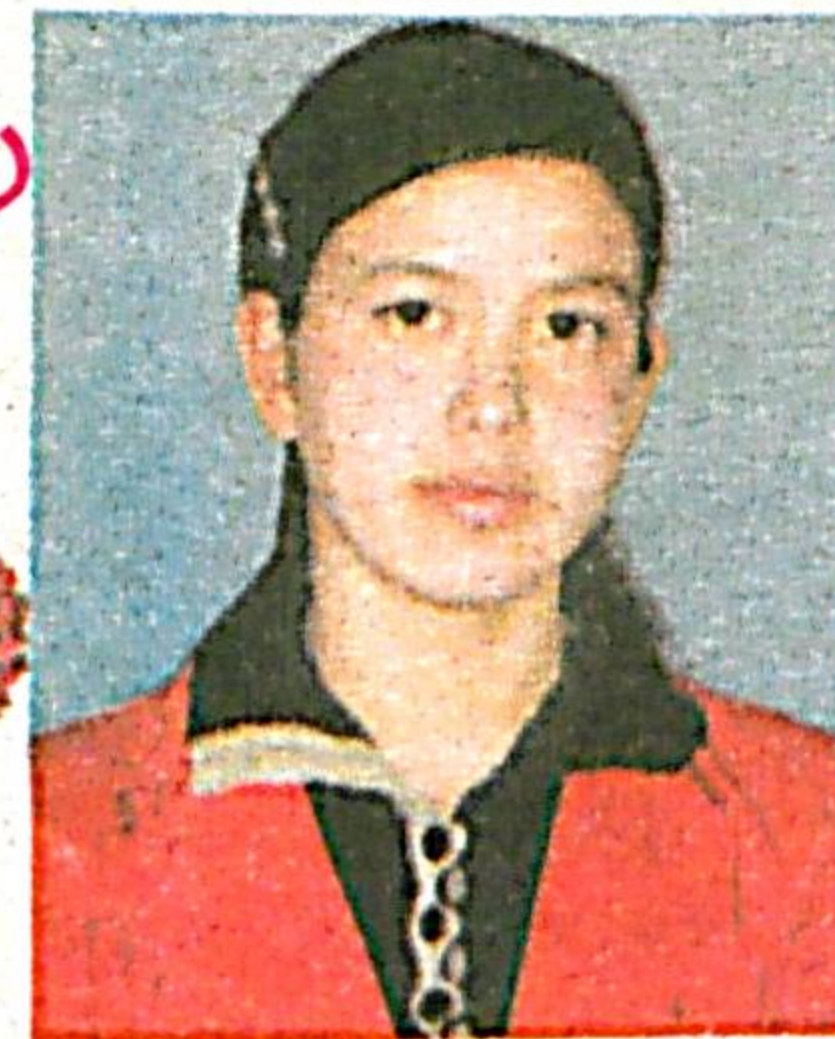
Noming buyuk, noning suyak, o'zbeгим,
Hur bag'ringda angladim men o'zligim,
Ona xalqim, mening qaro ko'zligim,
Qanday bo'lsang, men o'shanday sevaman.
Har qariching bir guliston, o'zbeгим,
Sahrolaring bugun bo'ston, o'zbeгим,
Aziz noming tilda doston, o'zbeгим,
Qanday bo'lsang, men o'shanday sevaman.
Ta'rifingni kuylashdan hech tolmayman,
O'zga yurtida uzoq muddat qolmayman,
Elim, sensiz bir zum yashay olmayman,
Qanday bo'lsang, men o'shanday sevaman.

Nasiba TO'YBOYEVA,
Buxoro viloyati, G'ijduvon tumani,
Soktari qishlog'idagi 4-umumta'lim
maktabining 7-«A» sinf o'quvchisi

Ko'ngil, nega senga tushunib bo'lmas,
Dardingga izlab hech topmadim malham.
Vujudimni senga ishonib bo'lmas,
Qaytarasan, qiynaysan, bo'lmas kechib ham.

Kuldirding, yig'latding, gohida yonding,
Sevging deb sen mendan, o'zingdan tonding.
Yuraging ezg'ilab, parchalab qonding,
Goh yonib, yoqmaysan, bo'lmas kechib ham.

Ko'nglim, qo'yib bersa nelar xohlaysan,
Biroz ozor bersam, darrov ohlaysan.
Shuncha bergan zulmingni qanday oqlaysan?
Gunohkorsan, osiysan, bo'lmas kechib ham.

Sevara AKMALOVA,
Toshkent viloyati,
Bo'ka tumani

Meni har ko'ylarga solgan ham o'zing,
Poyonsiz ko'chada qolgan ham o'zing.
Jon berib jonimni olgan ham o'zing,
Yaxshisan, yomonsan, bo'lmas kechib ham.

2009-YIL - QISHLOQ TARAQQIYOTI VA FAROVONLIGI YILI

xushmanzara-da!

Nihoyat, ota-bobolarim kamol topgan
go'sha - Ellikqal'a tumanidagi Sarabiy
qishlog'i haqida yozishga ahd qildim.

Qadimda bu qishloqda o'ta saxiy, qo'li
ochiq Saribek ismli bir odam yashagan

Gazetada e'lon
qilingan mazkur
tanlovda qatnashish
uchun To'rtko'lim-
ning qaysi qishlog'i
haqida maqola
yozsam ekan,
deya ko'p
o'yladim.
Boisi, qish-
loqlarimiz
biri-biridan
go'zal,

ekan. U nafaqat
hamqishloqlari, balki uning
saxiylikni eshitib, uzoq-
yaqindan kelgan beva-bechoralardan
ham yordamini ayamas ekan. Shuning
uchun ham odamlar qishloqni uning nomi
bilan «Sarabiy» deb atashgan ekan.

Keyinchalik bu
qishloqning gullab-
yashnashiga
Rahmatilla aka degan odam ham katta
hissa qo'shibdi. Toshkentdan shu
qishloqqa mirob etib jo'natilgan bu odam
kanal qazish ishlarini boshlab yuboribdi
va dehqonlarning mushkulini oson qilib,
ko'pchilikning duosini olibdi.

Men Rahmatilla boboning chevarasi
bo'laman va elning koriga yaragan
shunday ajdodlarim borligidan

SARABIYGA BIR KELING!

faxrlanaman.
Sarabiy Amudaryoning bo'yida
joylashgan. Xivaga kelgan chet ellik
mehmonlar shu qishloqdagi
«Narinjon bobo», «Sulton Uvays»
maqbaralarini ziyorat qilib
ketishadi.
Qishlog'imizda
paxta yetishtiriladi.
Chorvachilik, parrandachilik,
pillachilik va bog'dorchilik ham
rivojlangan.

Go'shamizning tabiati betakror.
Musiqaga mehrim balandligidanmi,
qushlarning xonishini-yu, zilol suvning
shildirashini yoqimli kuy ohangiga
o'xshataman.

«Ming bor eshitgandan, bir bor ko'rgan
afzal», deyishadi.
Yaxshisi, qishlog'imizga
mehmon bo'lib keling,
gaplarimning
to'g'riligiga o'zingiz amin
bo'lasiz.

Darvoqe, meni tabrik-
lang. Kuni kecha «Oltin
yaproqcha» nomli ertak-
larim to'plami nashrdan
chiqdi.

Fazilat RAHMATILLAYEVA,
Qoraqalpog'iston Respublikasi,
To'rtko'l tumanidagi 45-umumta'lim
maktabining 8-«B» sinf o'quvchisi

HIYLASI ISH BERDI

Rustam JO'RAYEV va **G'anisher SHONAZAROV** Surxondaryo viloyati, Angor tumanidagi 37-maktabning 8-«A» sinfida o'qishadi. Bu ikki do'st, shovvolar «Quvnoq tanaffus» sahifasining ashaddiy muxlislaridan ekan. Tengdoshlarimiz ta'tilda ham zerikib qolishmasin, deb ertak va topishmoq yozib yuborishibdi.

TOPISHMOQ

? Usiz yaqin bo'lmas manzil, ?
? So'zlarimiz bilmang hazil. ?
? Siljib bo'lmas usiz biroq, ?
? Derlar nomin ikki ... ?

BIR SO'ZDAN 50 SO'Z

Salom qadrdonim «Tong yulduzi»! Men har bir sahifangni maroq bilan o'qib boraman. «Quvnoq ta'tilda quvnoq o'yin» nomli o'yin tuzib yuboryapman. Uning shartiga ko'ra, birgina so'zdan bir necha so'zlar hosil qilish lozim bo'ladi. Xususan, men «gultojixo'roz» so'zidagi harflardan topqirlik bilan ellikta so'z hosil qildim:

Gul, toj, xo'roz, til, tol ...

Ro'yxatni davom ettiring. Bu o'yinni do'stlaringiz bilan o'ynang, sira zerikmaysiz.

Mahfuzaxon JALOLIDDINOVA,
Andijon viloyati, Andijon tumani

Juda qadim zamonda, qalin o'rmon tomonda bir Ayiqpolvon bilan Bo'riyov ahil-inoq yashasharkan. Doim birga o'ynashar, maktabga ham birga qatnashar ekan. Lekin dars tayyorlashga kelganda, Bo'riyov dangasalik qilarkan. Ayiqpolvonning: «Kel, birga dars tayyorlaymiz», degan taklifiga ko'nmay o'yinqaroqlik qilar, keyin esa do'stiga sezdirmay, uy vazifasini ko'chirib olaverarkan.

Ayiqpolvon gavdali bo'lgani uchun oxirgi partada, Bo'riyov esa birinchi partada o'tirar ekan. O'qituvchi uy vazifasini baholayotganda, Maymoqvoy lapanglab oxirgi partadan yetib kelguncha, Bo'riyov ildamgina «5» bahoni qo'ydirib olaverarkan.

O'qituvchi esa: «Qolganlarini ertaga

tekshiraman», deya yangi darsni boshlab yuborarkan.

Bu holdan ranjigan Ayiqpolvon bir hiyla ishlatibdi. Uy vazifasini noto'g'ri bajarib, papkasiga solib qo'yibdi. Bo'riyov esa bundan bexabar, ko'chirib olibdi. Ertasi kuni «2» baho olib, yig'lab o'tirgan do'stiga Ayiqpolvon bor gapni aytib beribdi.

Shu voqea saboq bo'lib, Bo'riyov Maymoqdan uzr so'rabdi va ular doimo birgalikda dars tayyorlaydigan bo'lishibdi.

MATEMATIKA

DARSIDA

Ikki qo'lin ko'tarib
Qo'yishdi Norqobilni.
«Uy ishi»n ko'chirtirib
«Siylagandi» Sobirni.

Keyin nima bo'ldi, deb
Qiziqsangiz aytaman.
Norqobil der Sobirga:
«Pulingni qaytaraman!»

Abdusattor G'AFUROV,
Farg'ona viloyati,
Beshariq tumanidagi
42-maktabning direktor
o'rinbosari

XANDALAR

Dunyoga mashhur rassom Pablo Pikasso bir kishining portretini chizib bo'lgach, unga dedi:

– Mana, rasmingiz ham tayyor bo'ldi. Endi o'zingiz unga o'xshashga harakat qiling.

– Sizning qon bosimingiz oshib ketgan, – dedi shifokor baliqchiga.

– Bunga so'nggi baliq ovim sabab bo'lsa kerak.

– Baliq ovi, men sizga aytсам, asablarni tinchlantiradi.

– To'g'riku-ya, ammo men taqiqlangan joydan baliq tutaman-da...

Sardor ABDUG'APPOV,
Farg'ona viloyati, Oltiariq tumani

ulgurdi. Ayniqsa, ertak o'qishni juda yaxshi ko'radigan bu qizaloq ular asosida rasmlar ham chizib, ta'til kunlarini maroqli o'tkazayпти.

Parkentlik tengdoshingiz Sarvinoz Turopova tumanidagi 25-maktabning 3-sinfini a'lo baholarga tamomlab, yozgi ta'tilda bir nechta kitob o'qishga ham

TOPISHMOQLAR

Tomda turib tutun purkar,
Tamakisiz go'yo chekar.

Belkuragi, ketmoni yo'q,
Tomib-tomib, chuqur qazir.

Shisha, yog'ochdan o'zi,
Bor katta-kichik ko'zi.
Nur o'tkazar bermalol,
Nomin o'ylab top, Bilol.

Ozodjon QO'NISHEV,
Jizzax viloyati, Forish tumanidagi 30-maktabning 3-sinf o'quvchisi

«Manavi mechkaylarga hushyor bo' b tur, pulini to'lamay qochvorishmasin tag'in»

Institutdagi darslarimdan, gazeta ishlaridan ortib, «G'uncha», «Gulxan», «Tong yulduzi»ga qatnayman. Haftasiga ikki marta kechki maktabda adabiyot fanidan dars ham beraman. Bu yugur-yugur ishlarning hech biri menga malol kelmaydi. Sababi, qishloqda yurganimda ham tush paytigacha o'qir, keyin dalaga chiqar, kechqurun esa kutubxonaga o'chardim. «Tong yulduzi»ga maktabda o'qib yurgan paytlarimda ham ikki marta kelgandim. Qishloq bolasiman, deb tortinib o'tirmaganman. Lekin bir o'zim kelishga qo'rqqanman. Bir marta o'rtog'im Zayniddin bilan, ikkinchisida Qo'chqor bilan kelganman. Mening, yur desam, yo'ldosh bo'ladigan ana shunaqa sadoqatli o'rtoqlarim bor edi. Zayniddin bilan kelganimda, yoshi kattaroq

«Bolalar gazetasi «Tong yulduzi»da o'n yil ishlagan ekansiz, shu haqda biron narsa yozib bersangiz...»

Sim orqali yetib kelgan ushbu mujda o'ylarimni ostin-ustun qilib yubordi. Bir narsani qoralab, uni tugatishga shoshilayotgan edim. U ham bir chekkada qolib ketdi. Axir bu dargoh men uchun shunchalar azizki, e, h-a-a-a, sekin aytasizmi? Har qancha shoshilinch ish uning oldidan o'taversin. Qanchadan-qancha ijodkorlarga oshyon bo'lgan-a, bu makon?!

Sevimli yozuvchimiz Erkin Malikka qo'ng'iroq qilib, «Tong yulduzi»ning 80 yilligiga atab biror narsa yozib bering, deya iltimos qilganimiz rost. Shu qo'ng'iroq bahona o'quvchilarimiz yana bir ajoyib qissalik bo'lib qolishadigan ko'rinadi.

Quyida ana shu qissadan parcha e'lon qilyapmiz. Gazetamizni kuzatib borsangiz, keyingi sonlarida uni to'liq holda o'qishingiz mumkin.

gulchin qilib ko'chirilgan she'rlarimizning birortasi ham o'tmadi. Mullamuhammedovning aytishicha, ijodkor qo'ytikonga o'xshagan bo'lishi kerak ekan. Qo'ytikon yonidan o'tgan

to'rt qishloqdan o'tib, keyin bizning qishloqqa kelinardi. Kelyapmiz-u, alam qiladi. Axir bu she'rlarni yozishning o'zi bo'lganmi? Tepalarga chiqib, uzoq-uzoqlarga tikilganlarim. Bepoyon dala, qirlar ko'nglimda she'riy satrlarni seldek tshign

Erkin MALIK

O'roz HAYDAR

TEGAJOQ

Tarelka qushday uchdi,
Taraqladi toshjavon.
Bo'g'zidan gulni sochib
Pachog bo'ldi mis guldon.

Mushuk qonli panjasin
Changallab-da miyovlar.
Tepki yegan ko'rsichqon
Alamidan yer kovlar.

To'ng'arildi doshqozon,
Chelak suvdan bo'shaldi.
To'rdagi sochiq yerga
Dasturxondek to'shaldi.

«Esi past bo'lma buncha,
Hovringdan tush, Tursunip,—
Degan kabi alamdan
Shamol qo'ydi xo'rsinib.

QOQIGULLAR

Ko'klam. Adirlar ko'm-ko'k,
Kun qor to'kar havasdan.
Jajji soyabon tutdi
Qoqigullar loyasdan.
Qora yelkanli bulut
Paydo bo'ldi osmonda.
Chaqmoq toshin urgandi,
Yomg'ir yog'di shu onda.
Soyabonin yig'ishib
Qoqigullar shodlandi.
Yomg'ir sayliga, usti—
Ho'l'bo'lsa-da, otlandi,
Goh gumburlab, goh yonib.
Bulut ura chaqmoqtosh,
Do'qiga qoqigullar.
Turib berdi yalangbosh.

TO'RTLILIKLAR

Kenglikni keng dalalardan o'rganing,
Go'zallikni lolalardan o'rganing.
Bu olamda har bir ishda ibrat bor,
Rostgo'ylikni bolalardan o'rganing.

Bolalar boshini silamoq kerak,
Ularga baxt-iqbol tilamoq kerak.
Yuz, ko'zidan o'pib bermangiz ozor,
Bolalarni gulday hidlamoq kerak.

Buzoq der, bolalar, shirin sut ichib,
Qir-u adirlarda shodon o'ynanglar.
Faqat bir iltimos, tag'in shoshilib,
Mening rizqimni ham ichib qo'ymanglar.

Kattalarga juda hayronman, o'rtoq,
Urushsa, o'n kunlab uyushar qaboq.
Bizlar yarashamiz urushsak darhol,
Hatto o'n daqiqa o'tmasidanoq.

Uchuvchi bo'laman katta bo'lganda,
Maqsadim aniqdir, albat yetaman.
Hozir quvlashaman shamollar bilan,
Goh u o'zar, goh men o'zib ketaman.

Mirza QAYNAROV,
Sirdaryo viloyati, Sardoba tumani

MUXBIRLIKNING OLIS YO'LLARI...

bir odam she'rlarimni o'qib, she'rning «tirnoqlari», «og'irliklari» haqida gapirgan. Buni she'rga nima aloqasi bor ekan, deb rosa boshim qotgan. Keyin bilsam, «tirnoq» emas — «turoq», «og'irlik» emas — «vazn» ekan. She'rning bunaqa o'lchovlari borligini bilmas edim. O'shanda tahririyatdan rosa ochiqib chiqdim. Zayniddinning ham ochlikka toqati yo'q edi. Ko'zlari olayib qopti. Oshxonaga kirgani tortindik. Xizmatchilar o'ris, gaplashishni bilmaymiz. Yopgan non olib yeymiz, deb Eski jo'va bozoriga tushdik. Bir joyda katta qozonda osh sotilayotgan ekan. Oshpaz bizni shahar bolasi deb o'ylab, sopol kosaga yarim porsidan osh suzib berdi. Shirin tuyulib ketdi, yana suzdrib oldik. Baribir to'ymadik. Uchinchi marta oshpazga ro'para bo'lganimizda, u bizga boshdan-oyoq qarab, sherigiga tayinladi: «Manavi mechkaylarga hushyor bo' b tur, pulini to'lamay qochvorishmasin tag'in». Ikkalamiz bir-birimizga qaradik. Jahlimiz chiqdi. Bizni kim deb o'ylayapti bu odam? Oshpazning sherigi uchunchi kosani yeb tugatgunimizcha tepamizda haq deb turdi. Ko'zimiz ochlik qilgan ekan, uchinchi kosaning o'tishi qiyin bo'ldi. Oshpazga pul uzatsak, qaytimini bergisi kelmay: «Yana ozginadan suzib beraymi, jyanlarim?» dedi. «Yo'q», dedik.

Qo'chqor bilan kelganimda, esimda, yigirma yettita she'r olib kelgan edim. Yarim kechagacha ularni alohida-alohida qog'ozlarga ko'chirgandik. Bu safar Abduvohid Mullamuhammedov deganga uchrashdim. U kishidan javob xatlari olib turardim. Familiyasidan darrov tanidim. Bo'ylari ham familiyasiga o'xshab uzu-u-un ekan. Kechasi bilan chambar

narsaga yopishib, bir nima yulib qolishga urinar ekan. O'xshatishni qarang. Bu men uchun judayam erish tuyulgan edi o'shanda. Biz qishloq bolalarining eng yomon ko'rganimiz qo'ytikon edi. Qo'ytikon bor joyga mol haydamasdik. Qo'ylarning juniga, sigirlarning dumiga yopishib, tozalash qiyin bo'lardi. Lekin men keyinchalik ustoz aytganidek qo'ytikondek hayotga yopishib yashadim. Har bir narsaga befarq bo'lmaslikka harakat qildim.

Shunday qilib, dami chiqqan koptokdek shalvirab, Qo'chqor og'aynim bilan qishloqqa qaytamiz. O'shanda birov, vaqti kelib sen Mullamuhammedovning o'rniga ishga kelasan, desa, hech ishonmagan bo'lardim. Axir u kishi qayoqda-yu, men qayoqda. Intilganga Xudo yor, deganlari shu bo'lsa kerak-da.

Avtobusdan tushgandan keyin piyoda uch-

lahzalar. Bahor chog'i zangori tusda ko'zni quvontirgan chuchmomalar, qo'l yetmas ungirlarda alvondek tovlangan lolalar... O'rtoqlarim ularni yulishga, piyozini kavlab olib yeyishga oshiqshadi. Men tegishmasa deymen. Qishlog'imizda simyog'ochga o'rnatilgan bitta-yu bitta radiokarnay bor edi. Rahmatlik Qo'chqor aka degan bilan kechqurulari ana shu simyog'och tagida o'tirib, «Go'ro'g'li», «Kuntug'mish»larni tinglayman. Qo'chqor akaga qoyil qolaman. Ko'zlari ko'rmasa ham, bir eshitgandayoq yodlab oladilar, mening ko'zim ochiq bo'la turib, yodlay olmayman. Xullas, shoirlik yo'lidagi urinishlarim behuda ko'rinib qoldi menga. O'zimcha boshqa qo'ytikon bo'lmaslikka, she'r yozmaslikka ahd qildim. Qarorim qat'iyilgini namoyish qilib qo'yish uchun she'rlarimni yo'l-yo'lakay ko'chaga sochib keldim.

Bir kuni Nig'mat degan og'aynim: «Meni maqtab yozgan she'ringni radioda o'qishdi», deb suyunchilab qoldi. She'r mana bunday deb yozilgan edi:

Nig'matning bor ilmog'i,
Baliq tutar qarmog'i.
Qarmog'iga ilinar,
Baliqlarning ahmog'i...

Radioni eshitgan boshqa bolalar ham uni tasdiqlashdi. Lekin she'r birovning nomidan e'lon qilinganmish. She'rlarimni yo'lma-yo'l sochib kelganimni esladim. Kimdir o'z nomini qo'yib, radioga jo'natib yuborgan bo'lsa kerak-da. Shunga ham xursand bo'ldim. Ahdimdan qaytdim, yana she'r yozishga kirishib ketdim.

MEHRIBON USTOZ

Shunday odamlar bo'ladi, shogirdlar ularni bir umr e'zozda tutadilar. Nurillo Sanayev ham ana shunday ustozlardan.

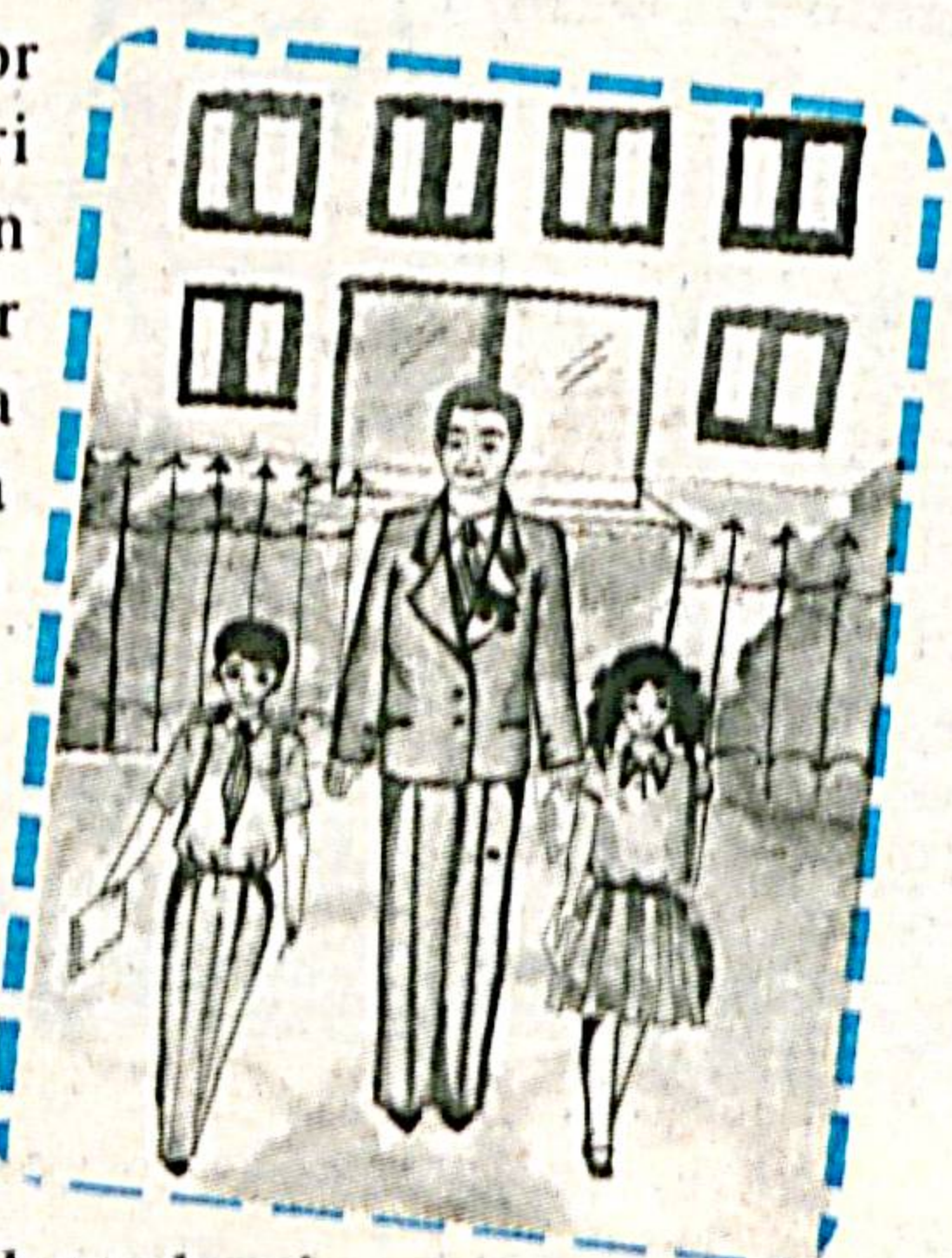
Yoshligidan ilmga chanqoq bo'lib o'sgan Nurillo, avvaliga o'zi o'sib-ulg'aygan Narpay tumanidagi «Zarafshon» jamoa xo'jaligida turli vazifalarda ishladi.

1968-70-yillarda Nurillo Sulaymonovich iqtisod fanlari nomzodi dissertatsiyasini yoqladi. Shogirdlari uni mohir pedagog, mehribon ustoz sifatida hurmat qila boshladilar. Yosh mutaxassislarni tarbiyalashga katta e'tibor qaratgan ustoz 1988-yildan kafedra mudiri sifatida faoliyat ko'rsatdi. N.Sanayev rahbarligida respublikamizdagi yangi yo'nalish bo'lgan auditorlik sohasida auditorlarni tayyorlash maktabi ochilib, 300 dan ortiq auditorlar tayyorlanib, ularning malakalari oshirildi. Shu sababli, respublikamiz viloyatlaridagi ko'plab iqtisodiyot sohasidagi mutaxassislar domlani ishlab chiqarishni, iqtisodiyotni, hisobot ishlarini yaxshi biluvchi bilimdon ustoz sifatida tilga oladilar.

1990-yilda unga professor unvoni berildi. Shogirdlari yutuqlarini hamma narsadan muhim deb biluvchi professor N.Sanayev ilmiy rahbarligida beshta doktorlik va to'qqizta nomzodlik dissertatsiyalari tayyorlanib, muvaffaqiyatli himoya qilindi.

24 dan ortiq darslik va o'quv qo'llanmalari, 2 ta ilmiy monografiya, 20 dan ortiq o'quv uslubiy qo'llanmalar, 250 dan ziyod ilmiy maqolalar muallifi Nurillo Sanayev o'z ishidan tashqari, jamoat ishlarida ham o'z mehnatini ayamadi.

Mehribon ustozning tabarruk nomi biz shogirdlari qalbida mangu yashaydi.

Har gal qadim va ulug'vor Buxoroi sharifga borganimda, Amir Arslonxon (keyinchalik Minorai Kalon, deb yurtlangan) minorasini ziyorat qilmasdan qaytmayman. Ko'nglimda bu sening burching, degan gap aks-sado beradi. U oddiy minora emas. U sizni, bizni g'ururimiz, faxrimiz. Ming yildan beri sobit turgan noyob yodgorlik bugun ham bizning ulug'ligimizni jahonga tarannum etmoqda. Uning yonidan beparvo o'tayotganlarni ko'rganimda, qani shu minora tarixini bilganlarida, hech bo'lmaganda, unga ta'zim bajo aylab o'tgan bo'lardilar, deb o'ylayman.

Minora so'zi asli arabcha nor, ya'ni olov so'zidan yasalgan bo'lib, olov o'rni, joyi ma'nosini beradi.

1124-yil.

Qoraxoniylarning so'nggi hukmdori bo'lmish Amir Arslonxon o'z qo'l ostidagi mashhur ustalarni yig'ib, juda go'zal, ulug'vor inshoot barpo etish maqsadi borligini va u quyidagi vazifalarni bajarishi lozimligini aytadi:

1) quriladigan inshoot yassi tomli uylar, masjid va madrasalarga mutlaqo o'xshamasligi;

2) shaharda eng baland bo'lishi;

3) inshoot tepasidagi mo'ridan ma'lum balandlikda olov yonib turishi va uning ostida sham chiroqli fonuslar yoqib qo'yiladigan ravoqlar bo'lishi;

4) tashqi ko'rinishi nihoyatda go'zal bo'lib, kishini hayratga solishi;

5) diniy va harbiy ahamiyatga molik bo'lishi;

6) shaharni tomosha qilish imkoniyati yaratilishi;

7) inshoot abadiy turishi;

8) qoraxoniylardan yodgorlik qolishi.

Belgilangan muddatda ustalar Arkka to'planadilar va Amir Arslonxon boshchiligida hay'at barcha ustalarning loyihalarini ko'rib chiqadi. Uzoq muhokama va kuzatishlardan so'ng, Usto Baqoning tarixi hammaga ma'qul bo'ladi.

Poydevor uchun eni 20-25, uzunligi 30, chuqurligi 12 metr keladigan ulkan quduq qazilib, unga tushish uchun aylanma yo'l ham qilindi. Birinchi va ikkinchi tagkursining balandligi 10 gaz, diametrining aylanasi 22 gaz yo'nilgan tog' toshlari bilan ko'tarilib, ularning orasidagi bo'shliqlar g'o'zapoya kulidan tayyorlangan yopishqoq gilmoya va ganch qorishma bilan to'ldirildi. Qorishmaning tuya suti bilan aralastirilganini ham aytib o'tish lozim. Tagkursi qurigach, uning ustiga balandligi va diametrining aylanasi 10 metr bo'lgan ikki qism ham tiklanadi.

Tagkursining ikkinchi qismi tayyor bo'lgach, Usto Baqo yordamchilari ko'z o'ngida unga bir necha belgilar qo'yib, o'zi g'oyib bo'ladi. Ayrimlar uni ikki yilgacha, ba'zilar ikki oygacha o'zini ko'rsatmaganini aytishadi.

Qurilishning to'xtab qolganidan xavotirga tushgan Amir Arslonxon barcha ustolarni to'plab, ishni davom ettirishni so'raydi. Ma'lumki, minora tubi diametrining aylanasi 9 metr bo'lgani holda yuqori qismi 2 metrga qisqarib, 7 metrni tashkil qiladi. Bir necha yuzlab terilgan har bir qator g'isht ma'lum o'lehovda ichkariga qarab tortilgan bo'lsa-da, lekin minor ichining diametri tubi va tanasi bilan deyarli farq qilmaydi. Usto Baqo ikki daftarda ana shu nozik ishni puxta hisob-kitob qilgan edi. Ustolar podshohga qurilishning ana shu murakkab jihatini yotig'i bilan tushuntirib, uni kutishga ko'ndirishadi.

Bino qurilishi 1127-yilda oxiriga yetkaziladi. Uning umumiy balandligi 50 metrga yaqin.

Minoraga chiqiladigan zinalarning soni 104 tani tashkil etadi.

Go'zallik shaydosi bo'lmish Amir Arslonxon minoraning tungi manzarasini tomosha qilish uchun Arkning janubiy-sharqiy burchagida alohida ayvon qurdirib, uyqusiz tunlarini va bomdod namozidan keyin tong yorishguncha bo'sh vaqtlarini shu yerda o'tkazgan ekan. Ana, bizning ota-bobolar qanaqa bo'lishgan!

1220-yil, oradan qariyb yuz yilcha o'tib, mo'g'ul qo'shinlari Buxoroi sharifga yopirilib kiradi. Chingizxonning buyrug'i bilan shaharni bir boshdan buza boshlaydilar. Navbat Arslon minorasiga

jo'natadi. Minora atrofida taxtadan pillapoya ko'tara boshlaganlarida, buxorolik ikki nafar usto chol bolshavoy muhandisning huzuriga kelib, minorani ta'mirlash uchun buncha zahmatning keragi yo'qligini, bir sandiq, yuz, ikki yuz metr arqon topib bersa, bu ishni bir haftada bajarib berishlarini aytadi. Muhandis o'ylab ko'rib, ularning iltimosini qondiradi. Chollar undan ganch so'rashadi. Lekin uch oy davomida uzoq sovuq o'lkadan olib kelingan ganchni ko'rgan nuroniylarimiz: «Buning g'ozi qolmabdi», deya o'zlari Nurota ganchlaridan topib keltirashadi va va'da berganlaridek, bir hafta davomida minora

CHINGIZXONNI O'CHITGAN MINORA

kelganda, uning o'zi uni yaqindan kelib tomosha qila boshlaydi. Kutilmaganda, boshidagi tulki terisidan tikilgan qalpog'i uchib ketib, oti hurkib orqaga tisariladi. Xavotirga tushgan lashkarboshi minora ilohiy ekan, ta'zim bajo keltirmaganim uchun meni g'azabga oldi, deya o'ylab, uni buzdirmaydi va minoraning sharofati bilan shaharning markaziy, janubiy va g'arbiy qismlari buzilmay qoladi.

Biroq...

1920-yil 20 sentabr kechasi Frunze boshliq bosqinchilar dunyoning Buxoroi sharifdek go'zal shahrini to'plardan o'qqa tutishib, vayron etishadi. Arslon minorasining ham 7-8 joyini o'q teshib o'tadi va 1937-yilgacha shunday ayanchli ahvolda turadi. Bu ham yetmaganday, juda ko'p ko'chalarning qor va yomg'ir suvlarini uning tagiga oqizib qo'yadilar.

Dunyoning bir tomonida ana shunday qabohat avj olib turganida, ikkinchi tomonida, ya'ni Italiyada Arslon minorasining ukasi bo'lmish Piza minorasini saqlab qolish uchun sa'y-harakatlar davom etayotgan edi. Dunyo bu to'g'rida bong uradi. Aytishlaricha, qilmishlaridan cho'chigan bolsheviklar g'arb matbuotining og'zini yopish uchun Buxoroi sharifga o'n vagon taxta, bir vagon ganch bilan bir bolshavoy muhandisni

ko'ksidagi teshiklarni yamab chiqadilar.

Ularning ustochiligini ko'rgan bolshavoy muhandis: «Vo, Sharq!» deya hayratlangan ekan.

Xullas, Minorai kalon, «Buxoroning go'zal Kelinchagi», «Buxoroi sharifning go'zal Malikasi», «Buxoro posboni» kabi nafis ismlar bilan tilga olingan noyob yodgorlik namunasi bo'lmish Arslonxon Minorasi bugungi O'zbekiston javohirlaridan biri sifatida ko'z qorachig'iday asrab-avaylanmoqda. Bunday noyob yodgorlik dunyoda bor-yo'g'i ikkitagina, xolos. Shunisi qiziqki, dunyoda hamma narsa juft yaratiladi: bir paytda, bir asrda Arslonxon va Piza minorasining yaratilgani ham kishini hayratga soladi. Bu haqda o'qib turib, vo ajabo, bu ham Yaratganning insoniyatga bergan noyob tuhfasini, in'omi, shu bilan birga, biz hali anglab yetmagan jumbog'i va siridir, deyishingiz va shu o'y qarshisida lol qolishingiz ham tayin.

Arslonxon minorasi!.. Bu to'g'rida hali yana ko'p yozishadi.

O'ZBEKXON

YAXSHI

G'.Abdullayev. «Vijdon ko'prigi».
«Muharrir» nashriyoti.
Aziz bolalar!

G'ani Abdullayevni ko'p yillardan buyon bilamiz. U kishi asli bog'bon. Sizlar uchun yozgan talay she'rlari, shingil hikoyalari gazeta va jurnallarda bosilib, kitob holida chop etilgan. «Sodda gullarim», «Qo'ng'iroqcha», «Bog'bon qalbi», «Jiydaga osilgan belanchak», «Bog'bon so'zi» kabi o'nga yaqin nasriy va nazriy kitoblar muallifi.

Yaqinda u kishining «Vijdon ko'prigi» kitobi bosilib chiqdi. Bu kitob siz – aziz bolalarga halollik va to'g'rilikdan saboq

«Yangi avlod» ko'rsatuvining boshlovchisi Shahbozbek Ernazarov yosh bo'lishiga qaramay, doimo izlanishda. Qo'shiq aytishga bo'lgan qiziqishi uni «Tantana» bolalar vokal guruhi tomon yetakladi. Ustozlari Fotima Jo'raboyeva hamda Zuhra Ziyomammedova yordamida turli bayram dasturlarida muntazam ishtirok etib kelmoqda. Toshkentning 2200 yilligiga bag'ishlab maktablararo o'tkazilgan qo'shiq festivalida «Vatan» haqidagi qo'shig'i bilan 1-o'rinni egalladi. Shahar ko'riktanlovida esa musiqa yo'nalishida faol ishtirok etib, 1-darajali Diplom bilan taqdirlandi. Uning qo'shiq aytishdan tashqari, «Yangi avlod» ko'rsatuvida ham boshlovchilik qiladigan qahramonimizni suhbatga chorladik:

– Sizni yaqinda yoshlar telekanali orqali namoyish etilgan «Navro'z»ga bag'ishlangan musiqiy filmda bosh rolni ijro etganingizni ko'rdik.

– Ha, «Tantana» guruhimiz bilan qishloqqa borib, musiqiy filmga suratga tushdik. Bosh rolni ijro etishimga ustozim Fotima opa sababchi. Ular meni, qobiliyatli bola, deb tavsiya qilganlar. Ustozimning ishonchini oqlashga astoydil harakat qilyapman.

– Gazetxonlarga niyatlarinigiz?

– Kitob, gazeta o'qib, bilimli bo'lishlarini istayman.

SHAHBOZBEK

KITOBLAR

beradi.

Turob Niyoz. «Oshiq yurak». «Noshir» nashriyoti.

Jahon va O'zbek adabiyotida kattalar uchun ham yozadigan adiblar bolalar uchun ham barakali ijod qilishgan. Turob akangizning to'plamiga kirgan «Hayot saboqlari yoki o'g'limga deganlarim» turkum she'rlari sizga albatta manzur bo'ladi, deb o'ylaymiz.

YURTIM

Mard Shiroq asragan qaroqsan,
Jaloliddin quchgan bayroqsan,
Temur bobom suygan tuproqsan,
Men ham seni suyaman, yurtim.

Bobolarim yotgan beshixsan,
Momolarim aytgan qo'shiqsan,
Mehribonsan, bag'ri ochiqsan,
Mehrimg dilga tuyaman, yurtim.

Nargiza RAZZOQ
qizi tayyorladi

Istiqoldan yayragan jonsan,
Zulmat ketib, yorishgan tongdan,
Baxtin topgan O'zbekistonsan,
Quchog'ingda kulaman yurtim!

BOR

SUDOKU

6	3	7		4	2		5	
	9			8			4	
2		4	6		3	8	7	
9	6		3	7		1	2	
	3	2		5	1		6	8
8		1	9		2	5		3
3	2		1	4		6	5	
5		6	8		9	4		1
	1	9		3	6		8	2

Fayzulla ABDULLAYEV tuzgan

O'G'RIGINA ZAG'IZG'ON

Har yili yozda oilamiz bilan «Xumson»da dam olamiz. Bir kuni qo'shnimizning, sovunni ayvonga qoldirmanglar deb necha marta aytaman sizlarga, mana, yana sovun yo'q, deya baland ovozda kuyunib gapirayotgani qulog'imga chalinib qoldi. Men u kishidan nima gapligini so'rasam, quyidagi voqeani gapirib berdi: Dala hovliga kelgan kunimiz ariqning bo'yiga qo'l yuvish uchun sovun qo'ygandim. Ertalab qaragam, yo'q. Keyin sovunni pastga, o'tlar orasiga qo'ydim, ertasiga u ham yo'q. Bolalardan so'rasam,

ular ham ko'rishmabdi. Achchiqlandim, keyin o'g'rini tutishga qaror qildim. Buning uchun bir hafta vaqtim ketdi. O'g'ri kimligini aytsam, ishonmaysiz, zag'izg'on ekan! «Hay-hay»lashimga qaramay, sovunni olib qochdi va uzoqroqqa qo'nib, panjalarini orasiga olib, cho'qiy boshladi...

Ertasi kuni qo'shnim hovlisidan turib menga so'z qotdi: «Qo'shni, sovuningiz joyida turibdimi?» Qaragam, sovundon bo'm-bo'sh. Sal narida qanotlarini tez-tez silkitgancha zag'izg'on uchib ketyapti. Sinchiklab qaragam, sovunimizni olib qochayotgan ekan. Eh, o'g'rigina zag'izg'on, seni nima qilsam ekan-a?..

Tohir QUDRATOV

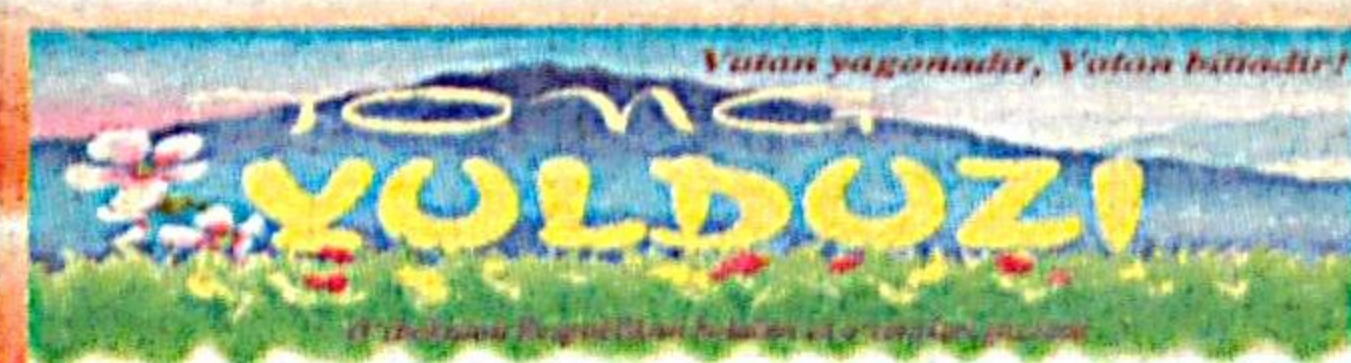
TANISHUV

– Bog'chamizning nomi «Ko'zmunchoq», Uchamiz-da unda arg'imchoq. Bog'cha opam shirinso'z juda, Dugonam bor, ismi Mavjuda.
Nadya NISHONOVA,
3 yosh

– «Bulbulcha» dastasida qo'shiqlar o'rganyapmiz. Ayniqsa, Haqiqatxon buvijonim yozgan «Varrak» nomli she'ni ustozimiz Sojida opa o'rgatganlaridek kuylagan edim, barcha do'stlarimga yoqdi, – deydi 5 yoshli Shohruhbek NURMAMATOV.

Bo'yi va eni bo'ylab 1 dan 9 gacha bo'lgan sonlar, shuningdek, 9 ta 9 xonali ajratilgan bloklarda ham 1 dan 9 gacha bo'lgan raqamlar takrorlanmasligi shart.

BOSH MUHARRIR:
To'lqin HAYITOV

Dizaynerlar:
Zuhra MUHSIMOVA,
Elyor ESHCHONOV
Navbatchi:
Axtamqul KARIM

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 0208-raqam bilan 2007-yil 2-fevralda ro'yxatdan o'tgan.

Tahrir Hay'ati:

G'ayrat SHOUMAROV,
Svetlana INOMOVA,
Qahramon QURANBOYEV,
Odina JAMOLDINOVA,
Jabbor RAZZOQOV,
Feruz JALILOVA
(Bosh muharrir o'rinbosari),
Dilmurod RAHMATILLAYEV,
Dilshoda DADAJONOVA

Manzillimiz:

700129,
Toshkent shahri,
Navoiy ko'chasi, 30-uy.
Obuna indeksi: 198.
e-mail: tong1924@mail.ru
Tel: 244-27-25, 244-63-08
Tel./faks:
(99871) 244-38-10

«O'zbekiston» nashriyot-matbaa ijodiy uyida chop etildi.
Haftaning dushanba kuni chiqadi.
Shakli A-3,
2 bosma taboq.
ISSN 2010-6092
Adadi - 58245
Buyurtma N: J 7564

Muassislar:

O'zbekiston Matbuot va axborot agentligi,
O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi,
«KAMOLOT» yoshlar ijtimoiy harakati Markaziy Kengashi,
«SOG'LOM AVLOD UCHUN» hukumatga qarashli bo'lmagan Xalqaro xayriya jamg'armasi.